

NEGYEDIK FEJEZET

Champagnat Atyát Lavalla vikáriusává nevezik ki. E plébánia állapota. Életének szabályzata, amit követ. A plébános úr iránt tanúsított tisztelet és engedelmesség. Nem tesz semmit, mielőtt vele meg ne beszélne. Tanulmányozza a plébániai lakóinak jellemét, és igyekszik elnyerni bizalmukat. Legfőbb gondja a gyermekekre irányul.

Champagnat atyát¹ szentelése után hamarosan Lavalla² vikáriusává nevezik ki, egy népes plébániára, mely Saint-Chamond kantonban (Loire) helyezkedik el. Haladéktalanul odamegy. Amikor meglátja Lavalla templomtornyát,³ alázatos érzelmekkel telve térdre borul, bocsánatot kér Istentől hibáiért, és esdekelve kéri, hogy ne engedje, hogy ezek akadályt képezzenek szolgálata sikerében. Azután Jézusnak és Máriának ajánlja azokat a lelkeket, akik rá lesznek bízva, és kéri, hogy áldják meg munkáját, és mindazt, amit kész megtenni Isten dicsőségére és a lelkek üdvéért.

A Pila hegység lejtőjén és hegyszorosaiban elhelyezkedő lavallai plébánia az egyik legfáradságosabb, és legnehezebben megközelíthető vidék. A kétezer lelkes lakosság⁴ nagyrészt a mély völgyekben, vagy meredek hegyeken szétszórva él. E plébánia elhelyezkedését nem is lehet pontosan leírni. Bármelyik oldalról közelítsük is meg, mindenütt emelkedők, lejtők, sziklák, szakadékok. Több olyan tanya, mely Pila hegyszorosaiban helyezkedik el, a templomtól másfél órányi távolságra van, és szinte megközelíthetetlen, mivel ekkoriban még járható út sem volt, ami oda vezetne.

Lavalla lakói jóságosak voltak, telve hittel,⁵ de nagyon egyszerűek és tudatlanok. Ennek a tudatlanságnak több oka is volt, melyek közül a legfőbbek a vidék helyzetéből adódtak; a lakosság nagy része szétszórta, s a távol eső, nehezen megközelíthető helyeken szinte elveszve, csak ritkán jött el a templomba. A plébános urat nem szerették, bár jó pap volt;

¹ Champagnat Atya kinevezésének dátuma 1816. augusztus 12. (AAL, reg. des pouvoirs, OME doc.- 16-ben, 67. old.)

² A jelenlegi írásmód: La Valla Az 1820-as népszámlálás szerint a lakosság 2423 fő. Le Bessat (körülbelül 350 lakos) ekkor La Vallához tartozik, bár 8 km távolságra van.

³ A falu alján, a Marlhés-ból és a Saint-Chamondból érkező utak kereszteződésénél egy piros kereszt jelzi azt a helyet, ahol a hagyomány szerint Champagnat atya imádkozott. (Vö. E kereszt története megjelent az Echo de La Valla-en Gier 167. 1927. novemberi számában.)

⁴ Amikor 1830-ban Le Bessat plébánia és község lesz, La Valla lakóinak száma 2039-re csökken (1836-os népszámlálás). 1856-ban, mikor Jean-Baptiste Testvér e könyvet írja, 2269-re nőtt.

⁵ Nagyon bűnbánó lelkületűek voltak. Így például, François Testvér családjában, a Rivat családban, nemcsak az önmegtartóztatást tartották meg szigorúan, hanem a böjtöket is, különösen a nagyböjti hosszú böjtöt (David atya, François testvér unokaöccsének kézírásos jegyzetei).

Olyan helyeken ellenben, mint le Bessat, mely a templomtól távol esett, és a hó, és a rossz utak miatt gyakran el is volt zárva, nagy volt a vallási ismeretek hiánya, és egyszerűen a tudatlanság, érthető módon. Champagnat Atya, az 1834. január 28-án Lajos-Fülöp királynak írt levelében írja: „Mivel egy vidéki plébániára küldtek, ... mindaz, amit saját szememmel látok, még elevebben érzeti velem annak fontosságát, ... hogy tanítókat képezzünk.” (LPC1, doc. 34, 99. old.)

valamiféle beszédhiba nem tette lehetővé, hogy a népet úgy tanítsa, ahogy az szükséges lett volna, és kínossá tette tanításait, ezáltal pedig a hallgatók számára az nem volt túl gyümölcsöző. Végül a fiúk tanító nélkül maradtak.⁶ Ilyen volt annak a plébániának földrajzi és erkölcsi helyzete, ahová Champagnat Urat helyezték. Nem rémítette meg őt a dolgoknak ez az állása: a Gondviselésre bízta magát, és azonnal munkához látott, hogy művelhetővé tegye a rábízott mezőt. Mielőtt e munkálatok részleteibe fognánk, bemutatjuk azt a szabályzatot, melyet ő maga állított fel magának, a szentelését előkészítő lelkigyakorlat során, és amelyet mindvégig követett, amíg Lavalla vikáriusa volt.

Uram, minden, ami a mennyben és a földön van, a tiéd. Én magam is a tiéd kívánok lenni, egészen önként vállalt odaadásom által, hogy mindenben megtegyem szent akaratodat, és hogy hatékonyan dolgozzam megszentelődésem és azon lelkek megszentelésén, akiket rám bízta. Ezen szándéktól vezérelve ígérem, hogy hűséges leszek az alábbiakhoz:

1. Minden nap legalább fél óra elmélkedést végzek, és amennyire lehetséges, rögtön amint felkelek, és mielőtt kimennék a szobámból.
2. Soha nem végzem az elmélkedést anélkül, hogy előre ne gondoskodnék annak tárgyáról, és gondosan fel ne készülnék rá.
3. Soha nem végzem úgy a szentmisét, hogy arra legalább egy negyed órán át ne készülnék. A szentmise után szintén legalább negyed órás hálaadást végzek.
4. Minden évben elolvasom a Misszálé rubrikáit.⁷
5. A nap folyamán minden nap időt töltök az Oltáriszentség előtt, és a Szent Szűz előtt.
6. Minden alkalommal, amikor beteghez, vagy más ügyben elmegyek, még egyszer az Oltáriszentség és a Szent Szűz elé járulok. Hasonlóképpen teszek akkor, amikor visszatérek, hogy megköszönjem Istennek a nekem adott kegyelmeket, és bocsánatot kérjek tőle azokért a hibákért, melyeket talán elkövettem.
7. Nem mulasztom el, hogy esténként lelkiismeretvizsgálatot tartsak.
8. Minden alkalommal, amikor lelkiismeretvizsgálatom során valamilyen megszólásban bűnösnek találom magam, három ostorcsapást mérek magamra. Éppen így teszek, ha beismerem, hogy valamilyen hiábavaló dolgot mondtam.
9. Naponta egy óra teológiai tanulmányt végzek.⁸
10. Nem tartok egy olyan tanítást sem, amire fel ne készültem volna.
11. Szüntelenül emlékezem arra, hogy Jézust hordom a szívemben.
12. Minden tevékenységemben Isten jelenlétében maradok, és nagy gonddal kerülöm a szórakozottságot.

⁶ Ld 7. fejezet 1. jegyzete

⁷ Champagnat Atya ezzel M. Gardette, a nagy szeminárium elöljárójának példáját követte, aki nagy fontosságot tulajdonított a gondosan végzett liturgiának. Marcellin szabályzatának egészét illetően ld. A Balko, L'évolution spirituelle de Marcellin Champagnat, BI XXX, No 217, 387. old. sköv.

⁸ Ugyanezt a szokást adja át Testvéreinek, amikor naponta egy óra vallási tanulmányokra kötelezi őket (1837-es Szabályzat, 2. fej. 38. cikkely, 25. old.)

13. Különös gondot fordítok a szelídség erényének gyakorlására; és hogy felebarátomat könnyebben megnyerjem Istennek, mindenkivel jóságosan bánok.
14. A vacsora utáni idő egy részét arra szentelem, hogy meglátogassam a plébánia betegeit, ha vannak.
15. A szentmise után, ha valaki gyónni szeretne, akkor a szentgyónásokat hallgatom; a délelőtt további részét tanulásra fordítom, ha nem vagyok elfoglalva szolgálatom más feladatával.
16. Az étkezéseket, a pihenés időszakait, és a nap további gyakorlatait illetően, amennyire tehetem, a nagy szeminárium szabályzatához igazodom.
17. Ezt a szabályzatot és ezeket az elhatározásokat havonta egyszer elolvasom.
18. Valahányszor a jámborsági gyakorlatokra vonatkozó cikkelyekben mulasztást követek el, ostorozom magam, egyesülve Jézus Krisztus szenvedéseivel. Ezzel a fegyelmi gyakorlattal szeretet gyakorlatot és a hit aktusát kívánom végezni, és kérem a Szent Szület, hogy ő maga tegye kedvessé ezt a semmitérő cselekedetet a Szentháromság előtt.

E szabályzat kiegészítéseképpen hozzátesszük, hogy rendszeresen négy órakor kelt, elvégezte elmélkedését, azután a templomba ment, hogy elmondja a szentmisét,⁹ hacsak valamilyen körülmény miatt nem kellett későbbre tennie. Napjai imádsággal, tanulással, és szent szolgálat feladattal teltek. Ritkán ment el, látogatóba pedig csak a betegekhez ment, vagy a szeretet más cselekedetei miatt. Pihenő idejét a plébános úrral töltötte, vagy pedig ez idő alatt kétkezi munkát végzett. Végül, rendszerint kilenc és tíz óra körül feküdt le.

A Lyoni Egyházmegyében a vikáriusok mindig a plébánosnál laktak, és vele éltek együtt: szép szokás ez, ami nagyban hozzájárul ahhoz, hogy egy plébánia papjai fenntartsák a papi egységet és szeretetet. Komoly vigasztalást jelentett Champagnat atyának, hogy így mindig találkozott plébánosával, ott volt mellette az, aki ügyelt viselkedésére, segítette őt tapasztalatával, és hogy a szent szolgálat magasztos feladatait tekintete előtt, és vezetése alatt tanulhatta meg. Mindig a legmélyebb tisztelettel, a legnagyobb ragaszkodással viseltetett iránta, és minden alkalmat megragadott arra, hogy erről nyilvánosan is tanúságot tegyen. Soha semmit nem tett anélkül, hogy meg ne beszélte volna vele, és semmilyen jó ügybe nem fogott bele anélkül, hogy meg ne kérdezte volna véleményét, és beleegyezését ne kérte volna terveikhez. Emellett mindig készséges volt, szívesen helyettesítette őt, amikor arról volt szó, hogy a Szent Útravalót elvigye a távol eső tanyákra lévő betegekhez, vagy más, a szent szolgálat legfáradságosabb feladataiban. De ahhoz különösen is ragaszkodott, hogy elnyerje

⁹ Nem ismerjük La Valla miserendjét. Ismerjük azonban Marlies községének rendjét, ahol létezik a „Vallási szokásokra vonatkozó Emlékirat”, ami szerint vasárnap az első szentmisét mindig a napfelkelte körül végzik (A Plébánia Irrattára).

számára plébániája híveinek elismerését és szeretetét. Mindig és mindenben mellé állt azoknál, akik bántották, védelmezte tekintélyét, igazolta viselkedését; és még az olyan esetekben is, amikor tévedett, ki tudta menteni őt, ügyesen fordítva kedvező irányba a dolgot, amiért hibáztatták. Bár olykor lett volna oka, hogy panaszkodjon rá, amint a későbbiekben látni fogjuk, ettől a viselkedéstől soha el nem tért, mindig megmaradt ragaszkodása iránta, és ennek minden nap jelét adta a tisztelet, az engedelmisség, a figyelmesség által, valamint igyekezete által, hogy kedvére tegyen, és lekötelezze.

La Valla község látképe
CHAMPAGNAT ATYA korában, 1825 táján.

Champagnat atya, amikor Lavallába érkezett, megnyitotta szívét előtte, mint egy atya előtt, kérte, hogy ne kímélje őt, ha el akarja mondani véleményét, tanácsait; szeretete jelenként mutasson rá vétkeire, és figyelmeztesse hibáira. A jó plébánosnak a vikáriusa is megtette ezt a kényes és fontos szolgálatot. Nagy értékei ellenére megvolt az a szomorú hibája, hogy átadta magát az italozásnak.¹⁰ [Ez a gyengeség, ami egy papnál igen súlyos, sajnos nem maradt rejtve, Champagnat atyát pedig, aki tanúja volt annak, hogy ez milyen bajt hoz a plébánosra, és micsoda botrányt kelt a plébánián, nagy fájdalom járta át miatta. A hatalmában lévő eszközöket óvatosan, tisztelettel és szeretettel használta, hogy véget vessen e bajnak. Először buzgó imákat végzett, hogy elnyerje a plébános úrnak azt a kegyelmet, hogy kijusson ebből a súlyos bajból; azután tiszteletteljes megjegyzéseket tett e dolgról, és egészen odáig ment, hogy ő maga is teljesen elmondott a borról, hogy példájával mérsékletre vezesse őt. Bár az nem adatott meg neki, hogy teljes egészében megmentse e rossz hajlamtól, annyi vigasztalásban azért volt része, hogy sok hibát megelőzzön, és jó néhány túlzástól megmentse].

Champagnat atya, mivel meggyőződése volt, hogy ahhoz, hogy jót tegyen, és az embereket Istenhez vezesse, fontos, hogy szeressék és elismerjék őt, attól kezdve, hogy Lavallába érkezett, igyekezett elnyerni e plébánia lakóinak bizalmát. Vidám, egyenes, nyílt jelleme, egyszerű, szerény, mosolygós, egyszerre jó és nemes külseje sokat segítette neki ebben. Amikor az utcákat járta, és találkozott valakivel, mindig volt egy jó szava, dicsérete, vagy vigasztaló, bátorító, dicsérő igéje hozzájuk. Mivel mindenkivel közvetlenül beszélt, és képes volt arra, hogy mindenki számára érthető legyen, karakteréhez alkalmazkodjon, megértse

¹⁰ P. Favre, a Marista Atyák Rendfőnökének megfigyelései (OM 2, doc. 757. 763-764. old), és M. Etienne Bedoin, La Valla plébánosa megjegyzései nyomán, a könyv megjelenésétől fogva (AFM 151/1 n. 1), ezen mondat, és a szögletes zárójelben lévő szöveg helyén a következő állt: „Ezt maga a jóságos plébános mondta el később, és még hozzátette: M. Champagnat viselkedése olyan szabályszerű és példamutató volt, hogy az alatta nyolc év alatt, amíg ő volt a vikáriusom, hogy a kedvében járjak, nagyon alaposan figyeltem rá, de soha nem találtam alkalmat arra, hogy figyelmeztessem bármire is, amit valóban hibának lehet nevezni; gyakran kellett azonban mérsékelnem a tanulás iránti buzgalmát, és önmegtágadó lelkületét. Ha engedtem volna, akkor az éjszaka jó részét tanulással, vagy imával töltötte volna, és az étkezésben olyan lemondásoknak adta volna át magát, melyek ártottak volna egészségének. Csupán ez a két pont volt, ahol megjegyzéseket kellett neki tennem, és ki kell jelentenem, hogy ő nem volt olyan konok jámbor ember, aki csak saját lelkének halvány fényét követte volna, mindig tisztelettel fogadta megjegyzéseimet, és ellentmondás nélkül, tökéletes engedelmisséggel követte azokat.

látásmódját, és azt, ahogy a dolgokat felfogja, mindezzel felkészítve szívét és lelkét, a rövid beszélgetést egy tanító szóval, jó tanáccsal, vagy szelíd figyelmeztetéssel fejezte be, amint a szükség kívánta.¹¹ Amikor gyerekekkel találkozott, gyakran megállt, hogy egy bátorító szót mondjon nekik, megsimogassa őket, egy szentképet adjon nekik, vagy a katekizmusról kérdezze őket. Az idősek iránt nagy figyelmességgel és tisztelettel viseltetett, megértő és könyörületes volt a fiatalemberekkel, szeretettel és együttérzéssel fordult a szegény emberek felé, jóságos és kedves volt mindenkivel, mindenkinek mindenévé lett, hogy megszerettesse velük a vallást, és megnyerje őket Jézus Krisztusnak.¹² Leginkább példamutató viselkedése, erénye, jámborsága, rendszeretete, és a minden feladatában való pontosság nyerte el a hívek iránta való szeretetét és megbecsülését. Mindig készen állt, és mindig előzékenynek mutatkozott, bármely pillanatban kérték is szolgálatát, akár a templomba hívták, akár betegekhez.

Első gondja az volt, hogy tanulmányozza Lavalla lakóinak lelkületét, megismerje jellemüket, jó tulajdonságaikat, hibáikat és vétkeiket, a plébánián uralkodó visszaéléseket és rendezetlenségeket. Miután mindezekről elegendő ismeretet szerzett, mindezt Isten előtt átgondolta, felvázolta terveit, rendkívüli óvatossággal alakította ki elképzeléseit, hogy a visszaéléseket megreformálja, a hibákat kijavítsa, a jámborságot és az erényt felvirágoztassa, hogy szolgálata hasznára legyen mindenkinek, és hogy minél több jót tegyen. Mielőtt bármit is elkezdett volna, gondja volt arra – amint már utaltunk is erre – hogy mindezeket az elképzeléseket a plébános úr elé tárja, és kikérje véleményét, hogy megbeszéljen vele mindent, és hogy jóváhagyását kérje mindabban, amit a plébánia javára tenni kívánt. Kétségtelen, hogy amikor így járt el, csak feladatát teljesítette; hangsúlyoznunk kell azonban azt, hogy rendkívül szívesen vetette alá magát másnak, mélységes tisztelettel viseltetett előljárói iránt, hogy a jót soha nem csupán saját elgondolása szerinte akarta és tette, hanem mindig azok szándéka és akarata szerint. Alapelve az volt, hogy a buzgóságot az engedelmességnek kell irányítania ahhoz, hogy az Isten előtt kedves és a felebarát számára hasznos legyen; így tehát inkább eltért egy tervtől, felhagyott egy jó dologgal, mint hogy előljárói ellenére, vagy beleegyezésük nélkül fogott volna bele bármibe is.

Sőt, nem elégedett meg annyival, hogy azt a jót, amire indíttatást érzett, azok nagy vonalaiban jóváhagyják, hanem végrehajtásának részleteiben is előírásaikat és tanácsaikat követte; abban a meggyőződésben, hogy buzgalmát oly módon tisztítja meg teljesen, hogy semmit nem tesz természetes érzése alapján, s így kapja meg Isten áldását munkájára.

¹¹ „Champagnat Atyáról csak annyit mondhatok, hogy mivel gyakran találkoztam vele, mindig egyedülálló valakinek tartottam őt, aki önmagával szemben nagyon szigorú volt, még cilicumot is hordott, sőt másokkal is szigorú volt, de mindig a jó érdekében. Szelíd volt és kedves, mindig mindenkivel jól el tudott beszélgetni. Ő volt La Valla község Atyja. Felbecsülhetetlen jót tett a vidéknek. Mindenki tisztelte őt”. (Jean-Baptiste Badard, Positio, XX fol. 575, 442. old.) J.-B. Badard Barthélemy Testvér édestestvére, és Jean-Marie, a sekrestyés fia volt.

¹² 1Kor 9, 21-22.

Buzgalmának első hatása a gyermekeket érintette;¹³ és a Lavallában töltött első napjától fogva foglalkozott a Testvérek Rendjével.¹⁴ Hogy azonban a fontos történet fonalát meg ne szakítsuk, mielőtt még elkezdtük volna: bemutatjuk, mit tett a plébániáért. Mivel meg volt győződve arról, hogy az életben a fiatal korban kapott alapelvektől függ minden további, különös gondot fordított a kisgyermekekre, ragaszkodott ahhoz, hogy alaposan megtanítsa őket a vallás misztériumaira és igazságaira, erényre vezesse őket, és hogy kialakítsa bennük a keresztény jámborság gyakorlásának szokását. Felajánlotta, hogy a hitoktatást egyedül látja el; valójában, egész pontosan vasárnaponként, télen pedig a hét legtöbb napján végezte ezt. A hittant egyszerű és közvetlen módon magyarázta. Először a katekizmus szövegét kérdezte ki; azoknak, akik tudtak olvasni, szó szerint meg kellett tanulniuk, akik pedig nem tudtak olvasni, azoknak ő tanította meg; ezután rövid pontokban kifejtette annak értelmét. Mindig kimondhatatlan nagy élvezettel hallgatták őt, mivel rendkívüli képessége volt arra, hogy megragadja figyelmüket, és hogy azt, amit tanít, másokkal meg tudja értetni. Az egész kis csapat egyfolytában részegezte tekintetét, annyira le tudta kötni érdeklődésüket, példáival, hasonlataival és a tárgyra vonatkozó kis történetekkel¹⁵ pedig felkeltette kíváncsiságukat. Olykor ugyanazt a kérdést több gyereknek is feltette, vagy a kérdést többféle formában fejezte ki, hogy vetélkedésre készítse őket, amikor pedig mindenki válaszolt, akit kérdezett, kiemelte a legjobb feleletet, és dicsérő szavakat mondott annak, aki a választ adta. Egyébként óvakodott attól, hogy zavarba hozza a gyerekeket; ellenkezőleg, segített nekik, hogy elmondják azt, amit nem egészen tudtak, és ha azt látta, hogy zavarba jönnek, bátorította őket, és rávezette őket a feleletre.

Bár jóságos volt, és könnyen szót tudtak érteni vele, mindig megfontolt és komoly maradt, egyrészt az isteni ígének és a hely szent voltának kijáró tisztelet miatt, ahol erről beszélt, másrészt azért, hogy a gyerekek csendben maradjanak, és megőrizzék szerénységüket és az illő visszafogottságot.

Olyan tekintélyre tudott szert tenni mindenki felett, hogy a legbátrabbakat is megijesztette akár egy szidás, vagy a legkisebb büntetés is, a többieket pedig egészen megrémítette.¹⁶ Egyszer egy gyereket, aki nevetni merészelt, és zavarta társát, kihívta, és a kórus közepére küldte, hogy ott térdepeljen. A gyermek engedelmeskedett, példamutató módon térdelt, és bár a hittanóra egy perccel ezután véget ért, s már minden társa kiment, ugyanabban a testhelyzetben, ugyanolyan összeszedetten, és ugyanolyan tisztelettel maradt ott. M. Champagnat, akit mélyen meghatott ez a magatartás, odajön hozzá, szelíden megfogja a karját, hogy felemelje, megdicséri engedelmességét, és megkéri, hogy menjen ki. A gyermekek iránt tanúsított jósága, a tekintély és tisztelet, amit el tudott érni náluk, az a figyelem, amivel hallgatták, mindenkire mély benyomást gyakorolt, aki ennek tanúja volt; és plébániáján hamarosan elterjedt annak híre, hogy az új vikárius nagyon sikeres hitoktató, és a gyermekek igazi barátja. Ritkán fordult vele elő, hogy büntetésre kényszerült, a módszere inkább az volt, hogy a gyermekeket a jóézés, a vetélkedés, a jutalmak és a megfelelő

¹³ M. Champagnat, már 1816 végétől iskolát nyit La Vallában, a Sardier tanyán: ez vegyes iskola volt, melyet egy világi hívőre bízott (vö. FMS 1973, No 6, 86. old.).

¹⁴ Bourdin atya ebben kevésbé határozott (Vö. OME, doc. 166 [1], 437. old, 4. jegyzet).

¹⁵ Az eredetiben itt használt szó „analogue“ szó: vagyis „megfelelő“, „rá vonatkozó“.

¹⁶ Vö. AA, 284. old.

pillanatban adott dicséretet által vezesse. Jutalomként szentképeket, bölcs mondásokat, rózsafüzéreket, és ehhez hasonló dolgokat adott. Ezeket a tárgyakat, bár nem volt nagy értékük, úgy tekintették, mintha aranyból lettek volna, és azok, akiknek részük volt abban a boldogságban, hogy azt megkapták, drága kincsként őrizték.

Ahhoz, hogy a gyermekek számára valóban hasznos legyen a hittan, úgy kell tanítani, hogy legyen hozzá kedvük. Ez volt az, amit M. Champagnat csodálatosan tudott: meg is volt az a vigasza, hogy láthatta, amint hittanóráin mindig pontosan ott voltak. Amikor hittanóra volt, a gyermekeket nem tudta visszatartani sem a hideg, sem a hó, sem az eső, és semmi egyéb. Többen közülük a templomtól egy, másfél, sőt kétóránira laktak; ez azonban nem akadályozta meg őket abban, hogy mindig még a hittanóra kezdete előtt odaérjenek, pedig az kora reggel volt. Sokszor előfordult, hogy néhányan már napkelte előtt a templom ajtajában álltak. Egyszer például voltak olyanok, akiket megtévesztette a holdvilág, és reggel túl korán indultak, megtették a hosszú utat, és még mielőtt kinyitották volna a templomot, már ott álltak előtte. M. Champagnat, aki nem sokkal ezután jött, lámpással a kezében, hogy elmondja szentmiséjét, először nagyon meglepődött, hogy embereket lát a templom ajtajában; mikor pedig közelebb ért, és meglátta, hogy a hittanos gyerekek azok, rendkívül meghatózott. Kinyitotta az ajtót, ők pedig vele együtt bementek; a jó Atya azonban, mikor észrevette, hogy olyan helyen térdeltek le, ahol jött rájuk a hideg, amikor kinyitották az ajtót, lejött az oltártól, hogy előre hívja őket, és megfelelőbb helyet találjon nekik. A szentmise után, szokása szerint megtartotta a hittanórát, és nyilvánosan megdicsérte ezeknek a gyerekeknek buzgóságát és szorgalmát, hogy példaként állítsa a többiek elé; mindamellett megkérte őket, hogy ne induljanak el olyan korán otthonról, mert attól féltette őket, hogy valami történhet velük.

Nemcsak azokra a gyerekekre volt gondja, akik elsőáldozásra készültek, hanem többször is meghagyta, hogy küldjék el a kisebbeket is. De mivel attól tartott - és okkal -, hogy több szülő, különösen azok, akik az egyháztól eltávolodtak, nem veszik figyelembe ezt a kérését, a gyermekek iránti nagyon gyengéd szeretetből, és attól való túlzott félelmében, hogy valami baleset érheti őket, más eszközhöz folyamodott, hogy ezeket az ártatlan kis teremtéseket a hittanórához tudja vonzani. Jutalmat ígért annak, aki egy kis gyermeket elhoz. Ez a jámbor mesterkedés csodás sikert aratott. Már másnap, több gyermek nagyon boldogan, nagy igyekezettel jön a hittanórára, és egyik a kisöccsét hozza magával, másik az unokatestvérét, a harmadik egy kis társát, vagy egy kis szomszédgyereket, akit rábíztak, és akit minden baj nélkül kell hazavinni kedves édesanyjához. Az ígért jutalmak nem vártak magukra. Az a mód pedig, ahogy ezt adták nekik, mindegyikük szívében felkeltette a vágyat, hogy ő is kiérdemeljen valami hasonlót, ha magával hoz egy kis társat. Hamarosan nagyon sokan jártak hittanórára, nemsokára a plébánia összes gyermekét egybegyűjtötte. M. Champagnat buzgalma bizonyára boldogságban úszott; de a jutalmat Istentől kellett kapnia, és Ő nem is késlekedett, hogy azt megadja. Egy napon az egyik gyermek, aki elsőáldozásra készült,¹⁷ kistestvérével érkezik, és bemutatja neki, hogy megkapja a szentképet, amit azonnal meg is kapott. S ki is volt az a félnk, egészen nyílt és ártatlan kisgyermek, akit bemutatnak az atyának? Gabriel Rivat volt az, François Testvér,¹⁸ közvetlen utódja a Rendfőnöki poszton.

¹⁷ Jean-Marie, a Rivat család második legkisebb gyermeke, aki 1805-ben született; kora megfelel a szóban forgó gyermeknek.

¹⁸ Valószínűleg 1816 végén, 1817 elején vagyunk ekkor, Gabriel tehát 8 éves.

M. Champagnat hittanórái annyira érdekesek voltak, hogy nemsokára híre kelt a plébánián. A felnőttek is hallani akarták, és vasárnap tömegesen jöttek. Az új hallgatóság miatt valamelyest változtatni kellett tanításának formáján. Így, miután egyszerű, világos, és a leggyengébb értelmi képességekkel rendelkezők számára is érhető módon alkérdésekkel kifejtette a napi lecke szövegét, erkölcsi következtetéseket vont le belőle, hogy eligazítást adjon az élet vezetésére vonatkozóan, és olyan gondolatokat, melyek meg tudták érinteni a szíveket, és az erény gyakorlására vezették a híveket. Bármilyen volt is a hittanóra tárgya, minden életállapotról, minden körülményre, minden korosztályra vonatkozóan, mindenki helyzetének és szükségleteinek megfelelően, képes volt abból valamit kihozni, ezért mondták ezt Lavalla lakói: „Mindenkinek számára van valami, és senki nem megy oda anélkül, hogy a saját igazságait meg ne tanulná.”